स्थानीय राजपत्र

भीमदत्त नगरपालिकाद्धारा प्रकाशित

७ नं. प्रदेश, महेन्द्रनगर,कञ्चनपुर माघ ०५ गते शुक्रवार,२०७४ साल संख्या :४

भाग–३

“टोल विकास संस्था गठन तथा संचालन कार्यविधि २०७४”

१.भुमिका

सामुदायिक प्रयासमा टोलको संस्थागत , सामाजिक तथा आर्थिक विकास , स्थानीयस्तरमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्न नगरपालिकाका सहरी बस्तीहरुमा निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका सबै घरधुरी सदस्य रहने गरी स्थानीय स्तरमा वडा समितिको मातहत तथा सहयोगीको रुपमा रहने गरी गठन गरिने टोल विकास संस्था र सो संस्थाको कामलाई व्यवस्थित गर्न भीमदत्त नगरपालिकाले मिति २०७४।१०।०४ गते शुक्रबार स्वीकृत गरी यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

२. उद्देश्य

टोल विकास संस्था गठन गर्नुका मुख्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार छन :

१ .टोल ,बस्तीस्तरमा बिभिन्न निकायहरुबाट प्रवाह हुने सेवामा टोलबासीको पहुँच अभिबृद्धि गर्ने।

२ .टोल बस्तीस्तरमा समानता ,समताको भावना जागृत गराउने ,आपसी सदभाव, समझदारी ,समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउने।

४ .आर्थिक ,सामाजिक सवालमा सबै टोलबासीहरुलाई निर्णय प्रक्रियामा समान अवसर र अधिकार प्रदान गर्ने।

५ .टोलको सामाजिक कार्यमा पारदर्शिता कायम गरी सुशासनलाई बढावा दिने।

६ .बस्ती टोलस्तरमा सबै संस्थाहरुको प्रवेशद्धारको रुपमा टोल विकास संस्थालाई विकास गर्दै विभिन्न निकायहरुबाट सञ्चालन हुने विकास कार्यमा सहयोग गर्ने ।

७ .टोल विकास संस्थालाई वडाभन्दा तल्लो एकाइको रुपमा विकास गरी सहभागितात्मक योजना तर्जुमा ,अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रियामा सहभागी गराउने।

८ .टोलका सदस्यहरुमा गरिबीलाई निश्चित आधारमा वर्गीकरण गरी तिनीहरुको अभिलेख तयार गर्ने ।

९ .टोलको समग्र विकासका लागि कार्यक्रमहरु तयार गर्ने ।

१० .वातावरणमैत्री तथा बालमैत्री नगर घोषणा गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।

३ .गठन

टोल विकास संस्थाको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. नगरपालिका क्षेत्र नगरोन्मुख बस्तिहरुको निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टोल तहमा रहेका घरपरिवारका सदस्यहरुबाट टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ ।

२. पहिलो पटकका लागि टोल विकास संस्थाको व्यापक भेलाबाट टोल विकास समितिको कामलाई व्यवस्थित गर्न अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र आवश्यकता अनुसारका सदस्यहरु रहेको एक टोल विकास समिति गठन हुनेछ । तर दोस्रो पटकको हकमा यस्तो कार्य समिति साधारण सभाको सर्वसम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट पुर्नगठन हुनेछ । टोल विकास कार्य समितिको अवधि २ बर्षको हुनेछ । एकपटक अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव भएको व्यक्ति पुनः सोही पदमा लगतै दुई वर्षको अवधि व्यतित नभई नियुक्त हुने छैन । कार्य समितिमा अध्यक्ष सचिव वा कोषाध्यक्ष मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रुपमा महिला हुनुपर्नेछ ।

३. टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरीलाई एक घर एक सदस्यको रुपमा समेट्नुपर्दछ । सो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । टोल विकास संस्थामा सहभागी भएका सदस्यहरु मध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।

४. टोल विकास संस्थाको व्यवस्थापन ढाँचालाई स्पष्ट पार्न अनुसूचि-१ मा उल्लेखित नमूना विधान का आधारमा टोल विकास संस्थाको विधान तयार गर्नु पर्नेछ ।
५. समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउंदै सामाजिक ऐक्यवद्धता कायम गर्ने।

४.दर्ता/सूचिकृत

टोल विकास संस्थाको दर्ता/सूचिकृत देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. टोल विकास संस्थाको वैठकमा सर्वसम्मत निर्णय गराई सम्बन्धित नगरपालिकाले दर्ता/सूचीकृत गर्नेछ। टोल विकास संस्थालाई नगरपालिकामा दर्ता/सूचिकृत गर्दा पेश गर्ने निवेदनको नमुना अनुसूची-२ मा उल्लेख गरिएको छ । टोल विकास संस्थाबाट निर्णय गरी दर्ताका लागि निवेदन पेश गरेमा सम्बन्धित नगरपालिकाले अनुसूची-३ बमोजिमको टोल विकास संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
२. टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि बमोजिमका उद्देश्य विपरीत कुनै काम गरेमा वा प्रचलित कानूनले गर्न नपाउने कार्य गरेमा नगरपालिकाले टोल विकास संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ । दर्ता खारेज भएपछी सो स्थानमा नयाँ टोल विकास संस्था गठन हुनेछ ।

५.टोल विकास संस्थाको काम

टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोल क्षेत्रको समग्र विकास र सदस्यहरुको हितका लागि देहायका कार्याहरु गर्ने ।

१. टोलमा धनी, गरिबको भावना हटाई सबै सदस्यहरुलाई निर्णय प्रक्रिया र स्रोतमा समान अधिकार प्रदान गर्ने।
२. बिभिन्न सरकारी एवं गैर सरकारी निकायहरु संग सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गरी टोलको विकासको लागि सहजीकरण गर्ने।
३. टोलमा उद्यम विकाससंग सम्बन्धित योजनाहरु संचालन गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने।
४. टोलमा सडक ढल लगायतका पूर्वाधारमा नगरपालिकाको सहमतिमा संस्थाको निर्णयानुसार सेवा शुल्क लिने।
५. टोलको विकासका लागि बिभिन्न स्रोतबाट प्राप्त स्रोतको उच्चतम् सदुपयोग गर्ने ।
६. टोलको सामुहिक समस्या पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा टोल विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।
७. एच.आइ.भी./एड्स, अन्धविश्वास, छाउपडी प्रथा, बाल विवाह, वहु विवाह जस्ता सामजिक समस्याको पहिचान गरी सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने।
८. टोलको आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्न सूचना अभिलेख राख्ने।
९. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्दा प्राथमिकताको आधारमा आयोजनाहरुको पहिचान गरी वडामा सिफारिस गर्ने ।
१०. टोलमा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुबाट प्राप्त योजनाहरुको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने I
११. टोलमा बिभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था मार्फत प्राप्त हुने कार्यक्रमहरु टोल विकास संस्था मार्फत संचालन हुने वातावरण सिर्जना गर्ने ।
१२. आफ्नो वडा तथा टोललाई वातावरणमैत्री तथा वालमैत्री बनाउने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,
१३. टोलमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षा भत्ता आदी सामाजिक सरोकारका विषयमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
१४. टोलमा रहेका सार्वजनिक, पर्ति, एलानी आदी जग्गाको संरक्षणमा नगरपालिकालाई सहयोग गर्ने ।
१५. नगरपालिकाको राजश्व परिचालनका लागि सहयोग प्रदान गर्ने ।
१६. संस्थामा प्राप्त रकमको संस्थाको नीति बमोजिम रकम खर्च गर्ने, लेखा राख्ने र लेखापरिक्षण गराउने,
१७. नगरपालिकासंग भएको समझदारी अनुसारका अन्य कार्यहरु ।

६. टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको वैठक

टोल विकास संस्था को कार्य समितको वैठक व्यवस्थापन देहाय वमोजिम हुनेछ :

१. टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुको हित, सहयोग एवं समन्वयका लागि टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको वैठक महिनामा कम्तिमा १ पटकमा नघट्ने गरी बस्नेछ ।

२. समितिको वैठकमा सामाजिक परिचालक, नगरपालिकाका प्रतिनिधिहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

३. सचिवले संस्थाको वैठकको निर्णयहरु वैठक पुस्तिकामा लेखि प्रमाणित गराउनु पर्नेछ ।

७.टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम ,कर्तव्य र अधिकार

टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम ,कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

१) संस्थाको नियमित वैठक बोलाउने, वैठकका लागि मिति, समय र स्थान तोक्ने ।

२) वैठकको अध्यक्षता गरी वैठक संचालन गर्ने ।

३) वैठकमा अनुशासनको पालना गर्न लगाउने र छलफलका विषयहरु टिपोट गर्ने वा गर्न लागाउने ।

४) छलफल हुंदा सबैको विचार संकलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गर्ने ।

५) निर्णयहरु लागु गर्ने र गर्न लगाउने ।

६) विकासको कार्यमा सबैलाई समेटेर नेतृत्व प्रदान गर्ने ।

७) संस्थाले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।

८) विशेष वैठकको आवश्यकता परेमा विधान बमोजिम वैठक बोलाउने ।

९) कार्यविधि बमोजिम अन्य कार्यहरु गर्ने ।

ख संस्थाको सचिवको काम ,कर्तव्य र अधिकार :

१अध्यक्षको आदेशानुसार वैठक बोलाउने ।

२ एकतिहाइ सदस्यहरुले विशेष वैठकका लागि लिखित माग गरेमा विधान बमोजिम वैठक बोलाउने ।

३ छलफलका प्रस्तावहरु संकलन गरी वैठकमा पेश गर्ने र बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गराउने ।

४ संस्थाको क्रियाकलापको बारेमा सदस्यलाई जानकारी गराउने ।

५ तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।

ग संस्थाका कोषाध्यक्षको काम ,कर्तव्य र अधिकार :

१ संस्थाको आम्दानी र खर्चको विवरण तयार गर्ने ।

२ खर्चको लेखापरिक्षण गराउने ।

३ वैंकमा खाता संचालन गर्दा संयुक्त रुपमा खाता संचालन गर्ने ।

४ संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षा गर्ने ।

घ संस्थाका सदस्यहरुको काम,कर्तव्य र अधिकारः

१ नगरपालिकासँग भएको साझेदारी पत्रमा उल्लेखित शर्तअनुसार गर्नुपर्ने कामहरु गर्ने ।

२ संस्थाको हिसाब-किताब जाँच गर्ने ।

३ संस्थाका पदाधिकारीहरुले गरेका कामको मूल्यांकन नियमित रुपमा गर्ने ।

४ आवश्यकता अनुसार संस्था संचालनका लागि नीति ,नियमहरु बनाउने र सो नियमहरु पालना भए नभएको हेर्ने ।

५ आवश्यकता अनुसार अध्यक्ष ,सचिव ,कोषाध्यक्षहरुलाई सघाउने ।

६ तोकिएको अन्य कार्यहरु गर्ने ।

८ .आर्थिक व्यवस्थापन

संस्थाको आम्दानी ,खर्च ,नाफा ,लेखा ,लेखा परिक्षण लगायत आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ :

क) टोल विकास संस्थाको आम्दानी

१) विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, बिभिन्न सामुदायिक संस्था तथा व्यक्तिहरुबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान ।

२) टोल विकास संस्थाले आयमूलक कार्यहरु सञ्चालन गरी प्राप्त हुने आम्दानी ।

३) संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रुपमा टोल विकास संस्थाको आम्दानीको निश्चित प्रतिशत संस्थाको निर्णयानुसार छुट्याउने रकम ।

४) संस्थाले अन्य स्रोतबाट जम्मा गरेको रकम ।

ख) खर्च

१) संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रकम संस्थाको निर्णयानुसार खर्च हुनेछ ।

२) संस्था संचालन, व्यवस्थापन र लेखापरीक्षणका लागि गर्नुपर्ने खर्चहरु टोल विकास संस्थाको नीति बमोजिम खर्च हुनेछ ।

ग) नाफा

१) टोल विकास संस्थाले आर्जन गरेको आम्दानी खर्च कटाई बाँकी रहेको रकम संस्थाको नाफा मानिनेछ ।

२) नाफा संस्थाको निर्णयानुसार टोलको विकासका लागि खर्च गरिनेछ ।

घ) लेखा

संस्थाको लेखा देहाय बमोजिम हुनेछ :

१) संस्थाले नियुक्त गरेको लेखापरीक्षकबाट लेखापरिक्षण गराउनु पर्नेछ ।

२) आवश्यकता अनुसार नगरपालिकाले पनि संस्थाको आम्दानी खर्चको लेखापरिक्षण गर्न सक्नेछ ।

३) संस्थाले आफ्नो वार्षिक लेखापरिक्षणको प्रतिवेदन सम्बन्धित नगरपालिकामा समेत पेश गर्नुपर्नेछ ।

९ .विविध

क) यो कार्यविधि प्रचलित नेपालको ऐन ,नियमहरुसंग बाझिएमा बाझिएका बुंदाहरु स्वत :खारेज हुनेछन् ।

ख) यो कार्यविधि कार्यान्वियनको क्रममा कुनै बाधा अड्चन आएमा सोको नगर कार्यपालिकाको नियमानुसार फुकाइनेछ ।

आज्ञाले

हरि प्रसाद शर्मा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

भीमदत्त नगरपालिका